

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kiment balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évi negyedrét 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ór 7 kr., 2-ór 6 kr., 3-ór 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A „nyilttér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

K. KÖZLÖNY

augustus—decemberi folyamára.

A hírlapokra általában fontos és érdekes korszak vár a bekövetkező évnegyedben kezdve: ő Felső-Ausztria magyar országgyűlést személyesen szándékozik megnyitni, a vélemény-szabadság a zöld asztalról kihát a fehér papírra, s remélni lehet, hogy az irodalom terén is a fölmerülő politikai eszmék szabad discussioja következik.

A magyar alkotmányosság irodalmi közegére talán már az eddiginél hálásabb pályára vár, mindenesetre nyilatkozatainkra több figyelmet remélhetünk, s talán több sikert azon eszméknek, a melyért annyi önmegtagadással kelle küzdenünk.

A szenvedőlegesség helyett a tevékenység napjai igérkeznek, futó derű lesz-e ez ígért politikai láthatárunkon vagy maradandó napfény? azt még ma egyikünk sem ítéheti meg; mindenesetre egy élet-lendület áll bekövetkező évnegyedben, s így érdekes napok várhatnak reánk.

E jelentékeny szellemi mozgalom közt értelmes ember nem nélkülözheti a hírlapokat, s így biztosan reméljük, hogy lapunk is képes lesz továbbra is vonzani magához azon szép számú olvasó közönséget, mely azt már egy évtized óta folytonos részvételével fentartotta, s kellő virágzásba hozta.

Előfizetési ára:

Egészévre 12 forint.
Félévre 6 „
Évnegyedre 3 „

Az előfizetést minden cs. kir. postahivatal után, valamint magán alkalmaktól a kiadó Stein János ur közép-utcai könyvkereskedésébe kérjük küldetni, hol a lap pontos szétküldéséről gondoskodva van.

Kolozsvár, június 15-kén 1866.

A szerkesztőség.

Kolozsvár, június 13.

(D) A „Herm. Zeitung“ idei 27-ik számában © jegy alatt valamely szász uzsorásnak egy cikke jelent meg, a mely ezen nemességfaló lapnak inyére szolgáló hangon szórja gunyjait a magyar nemességre.

Kiindulási pontjával azon körülményt veszi, hogy a Steiermark és F.-Ausztriában uralkodó inséget mutatja fel azon időjélel, hogy ottan 20—30,000 ft értékű vagyon 6—800 forint követelés miatt executio után 6—8000 ft-ért adatott el hivatalosan.

Ezzel szemben az író nem azt mutatja fel, hogy ilyenformálag állunk Erdélyben is, hogy itt is p. o. Kolozs megyében egy általános ismert ur 30,000 ft-ra becsült birtoka csak 9000 ft-ért kelt el árverés után; mignem a birtokost a nagy örvényből egy különös segély kimentette; nem azt beszéli el, hogy Marosszéken 36,000 ft-ra becsült birtok hétezerért elárvereztetett, és így meglehetősen versenyeznünk Felső-Ausztriával stb., azt sem fontolja meg, hogy nem csak a nemesség, de szebeni, kolozsvári s más apróbb városokbani kereskedőink s üzéreink egymásra jelentik be fizetés-képtelenségüket; nem is a pénztelenség okait keresi; nem mutatja ki azon szomorú statisztikai számítás, hogy Erdély nyert productioja 7—8 millióra megy, míg direct és indirect adója a tizenkét millió már felül áll, s így az egyesek fizetési képtelensége még inkább indokolható itt, mint a szerencsésebb fekvésű s vasutakkal s jobb piacokkal ellátott osztrák közvetlen tartományokban.

Az írónak pick-je van az általa ugynevezett „szegény nemesség“-re, a melyik elég szegény ugyan, de alkalmasint az íróval azon sorost el nem cseréli, melynek jobb részét az önérték és lelkiismeret adja. E szegény nemességen tölti tehát bosszúját F.-Ausztria és Steiermark megbukott birtokosaiért; és fölkiált egész olvasóköre előtt: „Bezég a mi földbirtokosaink — így ir a böles író — az executio pontjánál jobban tudják magokat tartani, ezek kevés kivétellel magyar nemeselek, tudva, hogy ezek mennyire

adósságba merültek, néhány év óta földbirtokuk keveset hajt, s a földterhermentesítési pénzfolyam megszűnt, és így „dem armen Edelmann“ nem marad egyéb hátra, mint arra határozni magát, hogy hitelezőit ki ne fizesse.“

Elbeszéli aztán, hogy a hitelezők hiában folyamodnak a törvényszékekhez; elbeszéli, hogy azon tevékenységről, melyet a tekintetes és méltóságos urak az ellenük intézett adóssági keresetekben elköltének, máshol még csak képzelettel sem bírnak; sőt nem elég ez, megtámadja az ügyvédek is, ha magyarok, vádolja őket, hogy ők mind az urak lekenyerezettjei s ellenük perelni nem akarnak; elbeszéli aztán, hogy mennyi eszélylél tudják a törvényt felhasználni arra, hogy a kérdést huzzák, halasztják, s a hitelezőket a költséges pörlekedéssel megmérhetlen kiadásokba merítsék.

Senkit sem vádol ő mindezért, nem a bíróságokat, melyek nem a nemességből állanak, nem a pörlekedési rendszert, melyet nem a nemesség alkotott, hanem vádolja a nemességet, miért nem fizet s miért menti magát a törvény rendes fegyvereivel, holott ugyancsak az író elismeri, hogy a magyar nemesség birtoka nem hajt, kárpótlása megszűnt, s így pénze sincs, még sokkal kevésbé, mint Steiermarknak, a mely a mint az executio mutatja, szintén nem fizet.

Az hiszi tehát a boldog cikkíró, ki, mint látszik a hitelezők rajához tartozik, hogy Steiermarkban és Felső-Ausztriában azon urak, kiknek 20—30,000 ft értékű birtokuk 8,000 ft-ért árvereztetett el, nem kísérelték meg a törvényes védelmet, mielőtt vagyonuk elkobzás alá került? azt hiszi, hogy Erdélyben a földbirtokossal rokonszenvezőbb bíróságok ítélnék mint Steiermarkban, itt, hol nem régen példát mutatunk fel, hogy a nem fizető haszonbért ítéletesen a tulajdonos birtokában hagyják odautasítva azt, hogy követelését részletenként tegye fel?

Hígyje el, hogy Steiermark birtokosai s nem birtokosai is, mint általában minden adós, elkövétek minden utat arra, hogy ha fizetni képesek nem lévén, birtokuk elkobzás alá kerülendő volt, azt minél hosszasan visszatartsák az elkobzás elől, s kérdésesen kívül a magyar birtokos is a dolgok rendje szerint cselekszik, ha az ausztrai törvénykezés ismert hosszadalmasságát felhasználja arra, hogy kifizetni nem képes adósságát mindaddig huzzá, halasztja, míg utólagok vagy dézmakárpótlását kikapván fizetni képes lesz s magát megmentheti attól, hogy 20—30,000 forintos birtoka 6—7,000 forintért uzsorások kezére ne kerüljön.

Mi nem pártoljuk azt, hogy az ember gondatlanul eladósodjék, s adósságait ki ne fizesse; de midőn az író éppen azt mutogatja, hogy a boldogabb osztrák tartomány földbirtokosai sem fizetnek s nem képesek fizetni, akkor nem értjük minő logikával kiált kigyót, békát az erdélyi nemességre, hogy ha közülök is igen sokan adósok és nem képesek fizetni.

Fájdalom, ezen körülmény éppen nem a nemesség criterionja, de közös baja egész országnak, és ha az író figyelemmel kíséri az erdélyi kormány hivatalos hirdetési lapját, abból jól beláthatja, hogy ötven-hatvan közsorsu földmivelő és városi polgár vagyona árvereztetik, míg egy-egy földbirtokosé Erdély egész népe merül el az adósságba; a volt jobbágy, hogy adóját fizesse, s a volt földesur erdélyének pusztításáért pöréért drága ügyvédét honorálhassa, vesztegeti el ingyen kapott birtokát, a mezőség legjobb vidékein 16—18 ft-ért adja holdját a paraszt, s hanyatlik mostani birtokos állásából a proletarizmus felé. Közös a baj, nincs miért azt kásztokra kenni, s ha az író ismeri családaink statisztikáját, látni fogja, hogy a Királyhágón inneni 52 mánás nemzetségből, s 30,000 nemes családból még csak egy százalék sem bukott meg, daczára annak, hogy politikai magatartása miatt nem csak az államjövendelmektől, de a hivatalos körök patrocini-umától is elesett; de eszélyes volt, s mig a román s szász hivatalnokok biborba öltöztek, nálunk a mánás is felöltö a ezondraposztókból készült betlenkék, a nemesség pedig falun házi vászonba öltözik. Nem tagadjuk ugyan, hogy Kolozsvár selyem-üzálys hol

gyeinek luxusát már Pesten is megbámulák, de itt a luxusúzóknak nagyobb része azt meg is bírja, s ha százból egy elesik az ő dolga; a ki eszélyes, számot vet erszényével, s a kinek kevésbé tetszik a világ mint családjá, még ma is meg tudja magát tartani.

A nemesség tehát in concreto hábar szegény, de a józanokosság tanácsát követve, addig nyújtózik a meddig a takaró ér; s az elszegényedés sajnos következménye kevésbé jelentkezik az eladósodásban, mint abban, hogy az alsóbb sorsu nemeselek adóssodni nem akarván, annyira összehuzzák magokat, hogy már gyermekeik neveltetését is elhanyagolják, annyival inkább, mert a nemzet balsorsához azon csapás is járult, hogy az iskolai nevelés most öt-hat akkora költséget igényel, mint 1848 előtt.

És a végén, ha azok, kik magukat nem fékezve adósságokba merültek a pörlekedési rendszer minden menedékét felhasználják, vádolhatók-e ezért; ha oly törvényt szabnak az adósra, a melyet felhasználhat a huzás, halasztásra, nemcsak eszélyesen cselekszik az adós, ha fizetni ma képes nem lévén, hogy megmentse birtokát az olcsó árverezéstől, huzzá, halasztja pörét, a mig fizethet.

Sokkal inkább az ellen kelhetne ki a cikkíró, hogy a burocraták miért irnak be annyi papirosat a helyett, hogy cselekedjenek.

A mi hazai törvényeink szerint a tiszta adósság executio kezdődött, s pörfolyama a legrövidebb volt, régen soha sem panaszkodtak az adósság felhajthatlansága miatt, pedig a magyar nemeselek bíraskodtak s intézték az executiokat.

Az sem történt soha, hogy 30—40,000 forint értékű birtokot 7—8,000 forintért árverezve, megromtsák a birtok értékét és kelen-dőségét. Os törvényeink szerint a birtokot a hitelezők részére exequanták, s azok abból mindig ki voltak elégitve a nélkül, hogy dobra üssék a családok vagyonát.

Valjon észlelték-e: mekkora veszély a törvény által a pénzre reducálni minden értéket oly országban, a hol minden egyéb érték inkább létezik, mint éppen a pénz, s a hol egyéb értékek forgalma által a hitelező sokkal jobban kielégíthető s biztosabb vagyonhoz jut, és valjon észlelték-e, hogy a licitatio rendszere positiv törvényeinken nem gyökerezvén az árverezők a közvéleménynek minő előitélete alatt állanak, s ez mennyire károsan hat vissza a birtok becsének meghatározására? Hisz a lapokban nyílt kifejezését láthatók ezen hangulatnak. Egyik regény írónk egy vén nemes embert állít fel, a ki midőn látja, hogy egy mánás birtokát a becsáron alóli árverezés alkalmával az uzsorások potom áron akarják közegyetéttel kézrekeríteni, verni kezdi felebb a birtok árát, mig utólagja az uzsorások félreállanak, s a birtok mégis elég olcsó árban a vén nemes emberre ráveretik. E regényt egyik lap tárczájában megtámadák, s a vén nemes embert jól lepiszkolák azért, hogy nem szégyenelt egy árverezett birtokot megvenni.

A „H. Ztg.“ írja maga adá meg azoknak szegénységi bizonyítványát, mindön azokat a magyarok által annyira kijátszhatóknak tünteti fel, holott ő legjobban tudja, hogy éppen a magyar nemesség nem szerepel most a bíróságoknál; az ügyvédség pedig ma burocratikus módon, nem mint az eszmék szabad versenyé és üzlete létezésén, miért lehetne az elfogultabb a nemes iránt, a ki adós, mint az uzsorás iránt, a ki csalásából az ügyvédek jól fizetheti? Miért akadályozza a burocratismus az ügyvédek szabad versenyét, ha annyi ügyvéd lehet, a mennyi lenni akar, nem fog azon körülmény beállni a mi most létezik, midőn van egy ügyvéd, ki a görögnyi havasoktól a Retyezátig, és Királyhágóig minden volt jobbágy pörét felvállalja, s ha a fórumok előtt nem nyerhet a törvényhozás zöld asztalánál indítványoz oly törvényt, a mely ha létre jön, pöréit bizonynyal megnyeri, s akkor az ő ügyvéd adófizető népét fejédmelleg kielégítheti!

Vázlatos észrevételeink talán eléggé ki-tüntetik, mennyire alaptalan támadások s gyanúsításoknak van ama részről kitéve minden a mi magyar. Jó tett, rossz tett, erény, bűn, odaengedés, és önvédelem, minden más szem-üvegen tűnik föl előttük, s csak Steiermark hangon szól:

és Felső-Ausztria birtokosságának lehet, és állik az osztrák processuale menedékeit mindaddig igénybe venni, mig elkövetkezik a netovább s a 30,000 forintos birtok 8,000 forintért kerül az árverezők birtoklásába.

Az állítvány, a mit az író megállapíthatott volna nem lehet más, mint az, hogy a mostani hitel-törvényvel czélt nem lehet érni mindaddig, mig telekkönyv nincs, s azal önkint kapcsolatban álló hitel nem érvényesül hazánkban; telekkönyv és tagosítás nélkül csak az 1791-ki adóssági törvényvel lehet biztosan és gyorsan elégtételt szolgáltatni, mint a mely csak a követelés erejeig exequal, s csak követelés erejeig koczkatatja az adós birtokát. Egy földrészletért az ezer forintos hitelezőt a szomszéd is ki tudja elégiteni, de ezer forintos kielégítésért 30,000 forintos birtoknak nem oly könnyen akad hazánkban competens ároni vásárlója.

Ő Felsőége elutazása a királyi fővárosból.

E hó kilencedikén este történt a búcsu meg-ható jelenete. Ha figyelemmel kísérjük a lapok tudósításait, észrevehetjük azon meggyőződésre jö-vünk, hogy a fejedelem barátságos és finomul lovagias egyéniségében volt a vonzerő, mely Pesten mulatása alatt óráról órára mindinkább népszertísíté ő Felsőégét, és hiszünk, hogy ő Felsőégre érdekel hatathat azon lélektani tapasztalat, mely szerint a nemzet ragaszkodását s tiszteletét az uralkodói leereszkedés és atyai szeretet jelei képe-sek minél magasbra fokozni. Valami nagyságot látunk egy lovagias király s lovagias nemzet vi-szonzott magatartásában, s ha Ferencz József ő Felsőége életében e jelenetek gyakran megújulnak, s ha hazai alkotmányunk, országunk integritása, nemzeti nagyságunk ezen fő attributumai ő Felsőége királyi palézája alatt helyreállítanak, az uralkodó Felsőege egyéni jellemében, nyájias finom módjában, s hazai nyelvünk teljes ismeretében meg vannak minden tulajdonok arra, hogy ő Felsőége a mostani dinastiából nemzetünk legnépszerűbb királyá leend-jen.

Ő Felsőége elutazását esinos tollal adja elé a „P. H.“, melyet im itt közlünk:

Este kilencz óra tájban a legfelsőbb elutazásra a város azon részei, melyen ő Felsőége átvonult, ismét a legünnepélyesebben kivilágították.

A budai vár, a budai lánczhíd-tér, a pesti Ferencz-József, József s Erzsébet-terek, a fürdő-utca, s a váci út hosszu sorának házaiból tűnnei fény sugártott elő. A Ferencz-József-tér ismét oly fényesen volt kivilágítva, mint ő Felsőége megérkez-tének napján.

Imposant volt a váci út is, e széles hosszu utca, melyet mindkét felől ragyogó tűzfolyam sze-gélyezett be.

A vasut-indóház teljesen ki volt világitva és zászlókkal, lobogókkal, virággal feleltette.

Az utczákon sok közönség csoportosult, az indóház körül 15—20,000-nyi tömeg képezett sor-falat, az indóházban áttekintheten fényes társaság, diszruhákban, „Pest virága.“

Ő Felsőége 10 óra 30 perczkor hagyta el a királyi palotát, melynek lépcsőzetén fehérbe öltözött lánykák hintettek ő Felsőége lépteit elé virágot.

A menetet hat lovas városi buszár nyitá meg, ezt követé két kocszi a kir. helytartó s kíséretével a harmadik két fogatu nyílt udv. kocsiiban ő Fel-sége magyar tábornoki tábori egyenruhában s fehér kocsag forgós kalppaggal, ezt a többi udv. fogatok a legfelsőbb kísérettel.

Az indóház egyik oldalán a főhivatalnokok, s a mánási osztály, a másikon a pesti polgári bi-zottmány tagjai álltak fel; megettük s körszékűl roppant számú egyéb diszes közönség. Ugyan itt egy század katonaság volt felállitva zászlóval s zene-karral, mely ő Felsőége jöttekor a néphymnust játszá.

A búcsu pillanata oly nagyszerű, oly fensé-ges mozzanat volt, melyet nem lehet hiven vizs-szaadni.

Az összes jelen voltak a leglelkesebb éljeneket hangoztatták, a kardok csördültek, kendők, kalap-ok, kucsmák lebegtek s a lelkesedés oly nagy-szerű s általános volt, hogy kevés szem maradt könytelen. A kir. helytartó a testvérfőváros leghó-dolattaljesb köszönetét fejezte ki, hogy ő Felsőége azt meglátogatni méltóztatott, mire ő Felsőége leg-magasb kegyelme biztosításával búcsuzott el. S mi-dőn ő Felsőége az udv. vaggouba szállt, megindult hangon szól:

„Szeretettük meggyőző, hogy számíthatok önökre. Éljenek boldogul! Rövid idő múlva ismét eljövök!”
S e szavakra, melyek e pillanatokban tisztán elhangzottak, ismét oly festői megragadó jelenet támadt, milyenre csak a magyar képes, midőn szíve teljéből lelkesül. A nemzet legősztibb hódolatának a lelkeig ható kifejezése volt ez, s míg az udvari vonat tova rohogott, utczáról utczára remény s örömteljesen ismétlé minden ajak a király szavát: „Rövid idő múlva ismét eljövök!”

Kül- és belföldi levelezés.

Bécs, június 9.

A „n. fr. Gr.” mai vezércikke a birodalmi tanács tegnapi ülésében a pénzügyminiszterrel kért 116 millió forintra terjedő állam kölcsönt tárgyalja. „A hány „éljen” kiáltás hangzik 3 nap óta hozzánk át a fővárosból, annyi ezüst forint kölcsönt kért ma pénzügyminiszterünk szükségei fedezése végett. Minden perczben emelkedik Pesten a lelkesedés, mely Osztrákország többi részeiben hangos visszabangra talál személynél; Plener ur ma jésztő józansággal szakítja félbe ezen hangulatot 116 millió frtra terjedő kölcsönével. Kegyetlen tevékenység ez, mely pénzügyminiszterünket éppen ma, vagy pedig csak ma bírta arra, hogy az ünneplés hangulatra, a pesti hírek által a politikai téren előidézve, nem tekintve, 116 millió forintjával előlépjék... Mondják meg nekünk államférfiak a miniszter széken, valamint a birodalmi tanács padjain, vajjon adatot e már az országnak annyi, hogy 7 anyoit visszakövetelhessek is tőle, vajjon nem biznak e igen sokat az állam erejére, s milyen vége lesz oly gazdálkodásnak, mely csak emészt, de nem táplál. Az önmegtartás kétségkívül ezen áldozatot is kívánja. De meddig lesznek forrásaink kimeríthetetlenek? S ha kimeríthetetlenek is volnának, mit használna az aranybánya, ha az ember ereje már nem bírja többé a nemes érezt napfényre hozni?”

„Jól tudom, mondja Plener ur a birodalmi tanács tegnapi ülésében, hogy az első felületes benyomás, melyet mai előadásom hagyott hátra, különösen ha csak a számok csoportosítására szoritkoznak, meglepő, leverő lehet. De a kormány azon nézetből indult ki, hogy az állami szükségletek tökéletes s nyílt előadása nem titkolható el többé, s hogy sokkal célszerűbb a fedezendő szükségleteket összesen tekintetbe venni, s az előterjesztendő eszközök felől egész terjedelmükben tanácskozni.”

Ő Felsőge elutazása óta a pesti hírek bírnak a legnagyobb érdeklődéssel. Ünneplés ünneplést követ a magyar fővárosban, a katonai zenekar ő Felsőge előtt a „Rákóczi induló” búzza, Patikárius testvérek ellenben az osztrák néphymnus. A lófuttatás, csónakverseny, vagy pedig „Regatta”, diszebed, fáklyás-zene, a Margit-szigeten tartott táncvigalom, a számtalan keldőtségek fogadtatása, a külföldi beszédek s feleletek, a pest-budai lakosság lelkesültsége stb. stb. oly élénken s terjedelmesen vannak bécsi lapjainkban közölve, hogy tiszta képet alakíthat magának az is, ki nem volt oly szérencsés e fontos hetet Pesten tölthetni. Ő Felsőge két sajtókérdés irata közöltetik a mai lapokban, melyeknek elsőjében a magyar földmívelő társaság anyagi körülményeinek (13,000 frt adósság) rendezése, s másodikában egy földmívelő akadémia alapítása parancsolatik Debreczenben. Feltűnő, hogy ezen kérések gróf Pálffy helytartóhoz, s nem gróf Zichy udvari kancellárhoz vannak intézve. Hír szerint ő Felsőge visszaérkezése után Magyarban kormányzásánál személyváltoztatás történendik. Mejláth, Szögyényi, s Desseffy Emil említettnek, kik hazánk legfontosabb hivatalai elfoglalására volnának kinevezve. Ma este 9 órakor visszatérő ő Felsőge Bécsbe.

Bismark Schönhausen ur Virchow országyűlési követül egy pár nap előtt igen komolyan koczczana össze, a mint berlini tudósításokban olvassuk. Virchow a miniszter-elnököt t. i. annyira megtalálta sérteni, hogy másnap reggel pisztolyra hivatott ki általa. A berlini országyűlés tegnapi ülésében Forckenbeck követ a Bismark Virchow-féle párviadalt hozza szönyegre. A párviadalt nem mehet s nem szabad véghezmennie, s kívánja, hogy ebben a tekintetben az elnök teljesítse kötelességét. Grabov elnök Forckenbeck nézetét helyesli s reményli, hogy a távollevő Virchow a ház törvényei előtt meg fog hajolni, s csak azt fogja cselekedni, a mit parlamentaris férfi léte a törvények s a constitúció előtt igazolhat.

K. S.

Szászváros, június 2.

Harmadéve N.-Enyedi, tavaly M.-Vásárhelyt volt az értekezlet összegyűltve, s ennek eredményeként már is sok üdvös indítvány és életbeléptetett szabályzat keletkezett, melyekről a főbb vonásokban már a lapok t. olvasói is értesültek.

Ez évre egyszersmind a felszentelendő új épület ünnepélyes megnyitása végett is a tanári értekezlet Szászvárosra volt meghíva s a tanintézet nagy termében a szép számmal egybegyűlt tanárokat, a felszentelési ünnepet követő nap reggelén a tanoda főgondnoka gróf Kún Kocsárd ur, nem csak meleg és hazafias, de egyszersmind mély bölcselmet tartalmazó, művészi gondolt és kivitt beszéddel fogadta, mely megérdemelné, ha ugyan a nemes gróf ismert szerénysége megengedné, hogy itt egész terjedelmében közölve legyen.

A főgondnok ur üdvözölő beszédét a megállapított szabály értelmében, helybeli tanár Szabó György ur felolvasása követte a tanoda történetét tartalmazó, melyre hangyaszorgalommal minden megszerezhetett adatot felhasználta, hogy különben is terjedelmes művet valódi tanodai monographia rangjára emelje. Különösen méltánylandó azon törekvése, hogy a tanoda beléletének fejlődését is emelje, mely adataink gyér volta mellett annyival becsesebb, mert minden egyes momentuma nem csak azon tanodának, hanem összes tan- és nevelés, rend és módszerünk történelmének ismeretére mind több-több világot vet. E tüzetesen irt monographia főbb adatait előbbi levelünkben adók; az újabb korban tett adakozások, ugy emléksznünk, meg valának régebben e lap hasábjain említve, csupán a tanoda lelkes, fiatal főgondnoka mlit. Zeyk József urat említjük, ki az általa ajánlott tetemes összegről (2,000 frt) talán ez úttal először tön említést.

Szabó György történeti értekezése, bár időnyeres tekintetéből a részletesebb adatokat olvasatlanul kelle hagynia, majdnem két óráig tartott délután s az értekezlet rövid pihenésre szorult; de már délutáni 4 órakor újra együltt ült, hogy a szabályszerint sorozaton levő önkényt vállalt értekezést meghallgassa és vitassa.

Ezuttal P. Szathmáry Károly n.-enyedi tanár, értekezett a hazai és általános történelemnek célszerű tanításmódjáról felsőbb ref. tanintézeteinkben. Az értekezéséből folyó indítvány főbb pontjai: 1) a történelem elemi iskolákban mese-módu biographicus; a gymnasiumban rendszeres és időszámítással összekötött; a legfelsőbb akadémiai folyamban pedig az általános történelem ő kora régészeti, középkora lehozó (deductiv) újkora pragmatikus és bölcselmi legyen. 2) A bölcselmi tanfolyamban magyar műveltség-történet tanítások, főtekinettel az irodalom története; ez utóbbi, mely eddig külön tanítattott, ismétlések elkerülése és könnyebb megértés tekintetéből ebbe beolvasszatván. 3) A jogi tanfolyamban, eddigi gyakorlat szerint is, a honi jog- és nemzetgazdaság történelme adassék elő. 4) A hazánkban könnyen megszerezhető régibb oklevelek, pecsétek, érmék, kéziratokból stb. minden iskolánál egy kis régészeti muzeum állíttassék, s ez a tanítás alkalmával való használaton kívül hetenkint legalább egyszer tanulmányozásul mindenkinek nyílván álljon. 5) A történelem előadására szánt tanterem a kellő térképekkel, esaldfakkal, régészeti stb. rajzokkal (melyeket részletesen kijelölt) láttassanak el, hogy az előadás illusztrálása által a tudományt érdekesebbé s könynyebben fel foghatóvá tegyék. Ez értekezés hosszas odmagyaraztatás, mintha a nemzeti irodalom történetét akarná megrövidíteni; holott célzata éppen ellenkező; a mennyiben eddig a hazai politikai történelem tanítattott kétszer, míg e miatt a műveltség történelemnek, a mi ennek forrását képezi, az irodalom történet tanításának kellett szenvednie. Mások azon kétségeket fejezték ki, hogy ugyanazon egyén a műveltség és hazai irodalom-történet előadására mindenütt található legyen; az ezt állítókat természetesen nem fogták fel teljesen, mit akar érteni értekező a nemzet műveltség-története alatt; ez mindenestre az értekezés hibája, mintán rövidségénél fogva részletes magyarázatokba nem bocsátkozhatott. Határozattá lön, hogy szerző értekezését könnyebb tájékoztatás végett minden tanodának küldjék meg; a 4-dik és 5-dik pontot illetőket addig is a tanodáknál életbeléptetendőnek véleményezi az értekezlet.

E vitákkal esti 8 óráig eltelt az idő, miután a tanári nyugdíjintézet pénztára megvizsgálására bizottság lön kiküldve: mindnyájan gr. Kún Kocsárd ur estélyére hivattunk meg, melyet a szokott kellekek bő mértékén kivül vidám és lelkes toasztok s jó zene fűszerezett.

Másnap (június 31-én) a mlgtos egyházi főtanács több rendbeli átiratát olvastuk fel, melyek közül nevezetesebbek: az érettségi vizsga megtartási módját, a köztanítói szigorlatot, az érettségi vizsgát, jogakadémia tervét, iskolai törvényeket, tanítói utasítások kinyomatását illetők stb.

Ezeket követte Jancsó Lajos, kolozsvári segéd-tanárnak még a mult értekezletéről ide át tett indítványa arról, hogy legalább főbb iskoláink elemi osztályaiiban állandó tanítók és ne fiatal végzett diákok alkalmaztassanak. Értekező sötét színekkel festi a gyakorlatlan tanítók által előidézhető s előidézett károkat, ferdeségeket- kétségbevonván, hogy fiatal 22-24 éves ifjaink az elemi osztályok tanítására képesek lehessenek; másfelől az állandó tanítók részére várható eredményt nagyon is rózsaszínben látja. Miután színezése mindkét irányban tulerős volt, nem csodálkozhatott rajta, hogy ellenfelei épp oly élénk színekkel festék az ellenkező alkalmazás által előjöhethő hátrányokat. És valóban élénk vita fejlett ki. Jancsó pártolói az állandó tanítás mellett, ellenesei az ifju tanítók mellett mindazon érveket felhozták, mit csak a tapasztaltság mellett, annak ellenkezője s az ifju tanítók és lelkesedés mellett, viszont annak hiánya ellen felhozni lehetett. Végre a délig tartó vita eredménye a lön, hogy igen is, kívált ott, hol mind a tisztességes fizetésre, mind az évek folytán netalán megcsappant erélyű tanító nyugalmába helyezésére elég anyagi erővel lehet

rendelkezni, kívánatos az állandó tanítók alkalmazása; elleneseten nem.

Az idő ezuttal is annyira eltelt, hogy még csak a tanárok özevegyeit és árvaít illető pénztár megvizsgálására tegnap kiküldött bizottság teheté meg örvendetes jelentését, mely a tanári fizetések számlaiból begyűlt pénzről vitt számadást hibátlanul találta, s a kezelőnek (Takács és Ocsvai kolozsvári tanároknak) buzgó fáradozásokért köszönetet indítványozott.

Délután Mihályi Károly nagy-enyedi tanár értekezése olvastattott fel a classica litteraturának célszerű tanítás módjáról tanodáinkban. E szikrázó elmésséggel és kiváló szakismerettel irt értekezés, s annyiban — a mennyiben a görög és latin classica litteraturát nem az eddigi grammatikai módszerben és szabályhalmazal, hanem szavak, frasisok és jelesebb művek crestmathiai szerint; s nem a jelenben fenálló kényyszerrel, hanem az egyéni hajlandóságok iránti tekintettel kívánja előadatni — egyszersmind okadatott indítvány, megvitatása az egész délutánt igénybe vette. Az indítvány ellen a jelenben tölünk nem függő körülmények hozattak fel; volt egy separatum votum is, mely az ő classicus nyelvek tanulmánya helyett épp az új kor classicus tanulmányát ajánlá. Magát az értekező elméleti nézeteit illetőleg az értekezlet teljes méltánylással nyilatkozott. Óhajtanóknak látta, hogy értekező az elvei szellemében szerkesztendő tankönyveket minél előbb közrebocsát-hassa, s közelebbi tanulmányozás végett az értekezést minden tanodának megküldetni kéri.

Az estvét algondnok tek. dr. Lészay Dániel ur pompás kis hegyi kertjében töltöttük el, mely a gyönyörű fekvésű város nyugati legkiecsőbb részén, egy a város felé nyíló völgyet foglal el, gazdag disz-bokraival, százados fáival és mulatóival.

Itt a természet szabad kebelén, vidám zene közben hangoztak fel pohárköszöntőink mindazon szép eszmékért, melyek az ember és magyar ember előtt a remény és óhaj szava tárgyait képezik. Az élvezetes kirándulásból hazatérőkre már magasan járó hold mosolygott alá.

Az értekezlet harmadik s ez évben utolsó napja Göldner Nándor maros-vásárhelyi egéd-tanár azon tudósítással nyílt meg, hogy a vezetése alatt álló főtanodai énekhar által sikertült több egyházi énekeknek négy hangzatos betanítása, s hogy az ottani karuagy Wocelka ur hajlandó lenne ezek átdolgozása és kiadására, ha a tanárikar vállalatában gyámolítaná. Az értekezlet ez ajánlat tárgyalását körénkivül eszökn találja ugyan, de a szép eszmét helyeselve, egyenként és összesen minden tőle telhető elkövetni kész egyházi zenénk emelése érdekében.

Ezt követőleg Gáspár János nagy-enyedi tanár a tavalyi értekezlettel nyert megbízatása következtében bírálatos kimutatását terjeszti elő a főtanodáinknál használt, vagy használatra ajánlott tan- és vezérkönyvek és segédeszközöknek.

Miután ezen előterjesztés körénél fogva tárgyainknak egész tömegét felélelte: nem csodálhatni, hogy minden egyes tudomány-ág hosszas vitára nyújtott alkalmat, s hogy a tantárgyak közül ezuttal csak is a vallás, magyar, latin, hellen, német nyelvet érintő szakaszok tárgyaltattak, s az idő fogytatn levén, értekező felszólított, hogy a jövő tanári értekezletre a még hiányzó tudósításokat is beszédvén, felolvasását egészítse ki, midőn majd a fontos ügy, minden egyéb előtt, tárgyalatni fog.

A délután Szabó György helybeli tanár értekezése töltte be a szászvárosi tanoda jelen helyzetéről, melyből örömmel győződünk meg e tanoda kedvező állapotáról és reménydős jövőjéről. A tanoda növendékei meghaladják most a 300at, tehát a néhány év előtti létszám hatsorosát, a gyűjtemények ugyan hiányosak még, de a kezdet, különösen a könyvtárt illetőleg, hol Szalbek, gr. Kún Kocsárd stb. nevezetes adományai vannak, (s melyek között Szabó Károly barátunk is kapott garadjára valót), már is szép reményekre jogosítanak. Még nagyobb örömmel szolgált azt ballanunk, hogy az iskolának kilátásai vannak a bölcselmi osztályok beállítására is. Miután az értekezletnek nagyon is sok alkalma volt a szászvárosi tanodai előjáróság ügyszeretete és lelkesedéséről meggyőződni: teljes megnyugvását fejezte ki az iránt, hogy ezen beállítás csak is akkor fog bekövetkezni, midőn az erre szükséges szellemi és anyagi erők előállítására az intézet képes leend. Erről pedig csak az egy gr. Kún Kocsárd név is kezeskedhetik.

Még csak az udvarhelyi főtanoda meghívását fogadtuk el a jövő értekezletre, s aztán szíves és a gondos — még pedig nem csak irántunk, hanem különösen saját iskolája iránt is annyira gondos helybeli előjáróságnak szívóbb fakadt köszönetünket nyilvánítván: a mlgs Barsai László és Zeyk József főgondnok urak által rendezett táncestélyre hivattunk, melynek emléket gróf Kún Kocsárd ur az által vélte megörökítendőnek, hogy ha a különböző tanodák tanulóinak fil-léreiből egy tordási magyar fiu nevelésére alapítványt indít meg, melynek kamatát addig is, míg a közügyet szerint begyűltne, a nemes gróf fogja fizetni.

És ezzel odahagytuk a barátságos kört, mely

értekezletünk iránt annyi előzékenységgel, áldozatkészséggel viselkedett, szívünk mélyéből kívánva, hogy midőn a betes év újra reájok kerül, e human és honti érdekeknek áldozó oltárt épen és emelkedőben, az áldozókat pedig testben és lélekben, reményben és boldogságban gazdagon üdvözölhessük.

Feljegyzés, június 1.

Mult hó 30-án a zoltáni község lakosai, aszszonyokat s gyermekeket nem véve ki, felfegyverezve kapákkal, botokkal s egyéb eszközökkel, az allodiális erdőnek azon részeit elfoglalták, a melyek az erdészeti törvények értelmében tilalomba helyeztetettek, s a melyben még a tulajdonos marhái legeltetése is el vala tiltva, és száz darabot meghaladó számu csordájával legeltetni kezdé, s a midőn az erdészök azokhoz kibajtás végett közeledtek, ordítással, szidalmazással, agyonveréssel fenyegetéssel elkergette őket a fellázadt nép. Ugyanaz nap délután csordájuk más felével az allodiális erdő másik részét foglalá el a néptömeg, s kiméletlenül legeltette. Ugyanazon helyre is kiszállottak az erdészök, és a csordából 10 darab marhát zálogképpen a pásztoroktól átvettek, de a midőn azokat a falu között behajítani akarák, egy lárma kiáltásra a község egész lakossága fellázadt, s felgyverkezve körülvétek az erdészeket s agyonütés fenyegetések között a zálog-marhákat elvették tőlük, följelentéseme főispányunk a helyszínére rendelé az alispán urat, az alispán ur kihallgatása a tény állásáról a gazdasági gondnokot, és a két hittelt erdészöt, kik az elősoroltat részletesen előadván a főbb czinkosokat kijelölték; a gondnok földad, miszerint a falusbíró, midőn fölcsóllította, hogy tenne lépeket az erdészak megszűntetésére azt felelé: „többé nem vagyok falusbíró, a falu a hidon gyülekezetet tartott s engem, mivel nem pártolom tetőket, lecsaptak.”

A lakosság a kihallgatáskor szóról-szóra helybenhagyá a feladást elismerte azt, hogy az erdő nem az övék, hogy ahoz tulajdonosi jogot nem tartanak, hogy az felültatott, s mostanig tilalom alatt tartatott, elismerték azt, hogy mivel nekik legeltetés azon az áron, mint a mult évben, s ugy az elfoglalt erdősrészekben meg nem engedtetett, kénytetve valának erdészakot használni, különben marhájuk elpusztul, nem gondoskodván azokról másképp, stb. azt se tagadták, hogy a falunak minden tagja, asszony, gyermek, a fölkelésben részt vett, kivéven a papot és a falusbíró, s mi lett mindezek után, az alispán ur batározata?

1. A falusiak birtokában maradnak az elfoglalt erdősrészeknek és azokat szabadon legeltethetik.
2. A falusiak megkérdése után az egész allodiális 1000 holdból álló erdőből egy 10 holdnyi részecskét, a mely a falusiak kényelmén kívül esik, kultura alattinak nyilvánítá s annak legeltetését bárki által is betiltotta.
3. Betiltotta a tulajdonosnak a záloglasi jog gyakorlatát.
4. Kimondotta, hogy azon fél, mely ezen batározatát áthágja, kücsendháborításon marasztal-tatik.

Látván az alispán kiktűldetésének eredményét, személyesen meutem a főispány urhoz, panaszkodólag. A főispány ur ő méltósága megnyugtató válaszzal bocsátván el, várandom, hogy mikor szűnttetik meg erdők törvény- és szabály ellenes erdészakkal elfoglalt legeltetése, akkor a midőn én ugyanazon erdőrészek legeltetését még tulajdon marháimnak se engedtem.

Nem először lázadt fel Zoltán község lakossága; csak most közelebről támadott fel, s egy Lázár Miklós nevű hires egyén vezénylete alatt, ki csakugyan kereset alatt, de szabadlában most ujabban résztvett a fellázadáson, mentelt ki az erdészek kezéből egy erdő pravarikatióért tetten letartóztatott egyént.

gr. Haller Ferencz.

Hazai intézetek

Az erdélyi kölesönös jég- és tüzkárméntő társulat elnapolt közgyűlése.

Az erdélyi kölesönös jég- és tüzkárméntő társulat 1865-ben május 28-án megkezdett s bővebb megfontolás végett 14 napig elnapolt közgyűlését mindekét elnök távolléte következtében, gyerőmonostori, méltóságos Kabos Dániel ur helyettes elnökele alatt június 11-kén folytatta, és kívánt sikerrel bevégezte. A tanácskozás délelőtti 11-től d. u. 2 óráig, és ismét d. u. 5 óráig tartott. Az alapszabályok a 4. 11. és 54. §§-ben tett némi változtatásokkal véglegesen elfogadtattak, helybenhagyattak és megállapítottak s felsőbb meg erősítés alá haladéktalanul fölterjesztésök a választmányra bizott. A közgyűlés a helyettes elnököt és társulati igazgatót eljen-éztette osztott el.

Egy közgyűlési tag.

Különfélék.

* Közelebbi országos vásárunk olyan gyenge s néptelen volt, hogy lefolyását alig vettük észre. A roppant pénztelenség mindinkább kirívóbb kezd lenni, s tizlet embereink soha ily általános pangásra nem emlékeztek.

** A helybeli ref. főtanodai ifjuság e f. hó

18-án tartja próbatéit a zene- és énekből, délután 3 órakor, mely az ifjuság között kitűzött pályadíjak kiosztásával fog bevégezni.

* A múlt Vasárnap folyt le a rom. cath. főgymnasiumi ifjuság daladájának próbatéte, t. Zimka tanár ur vezetése alatt. A nagyszámú közönség elégedetten távoztatott el, miután mind az ének, mind a zenében elég szép haladást tanúsított az ifjuság. Az ünnepélyt fr. Ribianeky Adolf ur lelkes beszéde fejezte be az ifjusághoz.

— A kolozsvári kir. jogakadémia évi vizsgálat-sorozata következőleg van megállítva. I. Írásbeli vizsgák tartanak: 1865. július 1-ő napján a polgári perrendtartásból, az osztrák polgári törvényből, az osztrák birodalom történelméből; július 8-ik napján a közigazgatás-tanból, a protestáns egyházjogból; július 13-ik napján a váltó- és kereskedelmi törvényből; az osztrák büntető jog és eljárásból; július 17-ik napján a bányatörvényből; július 22-ik napján a rom. cath. egyházjogból; július 24-ik napján az osztrák birodalom statisztikájából.

II. Szóbeli vizsgák lesznek: Július 3-ik és 4-ik napján a polgári perrendtartásból; 5-ik és 6-án az osztrák polgári törvényből; 7., 8., 9. és 10-én az osztrák birodalom történelméből; 11- és 12-én a közigazgatás-tanból; 13- és 14-én a protestáns egyházjogból; 15- és 17-én a váltó- és kereskedelmi törvényből; 18., 19-20-án az osztrák büntetőjog- és eljárásból; 21- és 22-én a bányatörvényből; 24., 25- és 26-án a rom. cath. egyházjogból; 27- és 28-án az osztrák birodalom statisztikájából.

* Hír szerint, a Bécsben állomásozni fogó erdélyi legfelsőbb törvényszék udvari tanácsosaivá következő egyének nevezettek volna ki: Kirchner Frigyes gubernialis tanácsos; Róth Ágoston udvari tanácsos; Papp Alajos, Fekete, Bologa gubernialis tanácsosok; Kovács f. skális-igazgató Maros Várasbelyt és Angyal udvari titkár. (K—K.)

* (Botrány.) A „B. Híradó“, mint hallatlan botrányt említi fel azon esetet, hogy Egressy Árpád conservatorium tanuló, azon bírálatát, mit egy kitűnő írónk első fülléptéről írt, bájtyját és még más két conservatoriumi tanulót véve maga mellé, az illető bírálat saját lakásán megrohanta és ott a leg-sértőbb kifejezésekkel bántalmazta. Valóban ez oly botrány is, melyért a rajtónak a legpéldárabban büntetést van joga követelni. Hisszik is, hogy Festetich gr. ő mlsza meg fogja adni az elégtételt és elnézés- és engedelemmel (minek ily nyilvános és vakmerő botrányánál nem lehet helye) nem fogja a tanulókat további rakonzatlanságokra batorítani. Nagy érdeket és részvétet kell tanúsítnunk e kérdésben, miután ez nem egy író, hanem az egész journalistika ügye, melynek függetlenségét minden terrorizálási kísérletek ellenében oltalmaznunk kell.

* A pesti lapokban azon tudósítást olvasunk, hogy muzeumunk megnyitása alkalmával az épület előcsarnokában sarcophagok is voltak kiállítva. Nem volt bizott egyszem, s így el nem tudjuk gondolni, hogy a meggyítés leírója honét szedte őket, illetőleg mit nézett sarcophagnak?

* A budai várakban f. hó 7-én tartott disztribúción a „Morgen Post“ szerint ez volt étlapja: Le Potage à la Polignac — Madeira — La terrine de Strassbourg à la gelée — Lafitte — Les petites bouchées à la Bécheval, le saumon à la hollandaise — Hochheimer — La pièce de boeuf braisée à l'Impériale, le punch fonetté au vin de Madère — Le sauté de filets de poulardes à la Célestine aux truffes — Champagne — Les asperges en branches, sauce au beurre, les jeunes canetons à la broche, la salade mélé, le pouding à la Wellington aux abricots — La fromage de Gorgonzola, les glaces apêches, café et ananas, les fruits, biscuits, les sucreries, Malaga, liqueurs.

— New-Yorkból május 27-ről írják: A Davis és Breckenridge ellen kimondott felségárulási kereset megállapítása állítog akként hangzik, hogy múlt évi júliusban mindketten betörték Columbiába, hogy ott a kormányt megbuktassák, a védelmi erőiditéseket lerontsák és számos katonaságot megöljenek vagy megbesbesítsenek, Breckenridge egyenesen sajátkezűleg, Davis pedig mint megbatalmazó. Azon hírt, hogy Davis bilincse veretett, a kormány közönyei sem meg nem erősítik, sem meg nem ezafólják. Texasi hírek szerint május 12-kén Kirby Smith egy csapatostálya és 500 női katonája közt csata volt, melyben a conföderáltak, meglehetősen veszteséget szenvedtek. Kirby Smithről azt állítják, hogy még el, s megöletése híre alap-talan. Johnson elnök egy küldöttségnek, mely nála a szerkesztés szavazati jogának megengedése felől tudakozódott, azt felelte, hogy ennek eldöntését az egyes államokra bizza. Az ifjabb Seward, ki szintén megbesbesült, rosszaszabbul van, s aggódni kezdenek rajta. Dr. Blackburn 8000 dollárnyi kezesség mellett szabad lábra állítatott. A gyilkossági pör tárgyalása folyvást tart. — Clayt, kinek fejére 100,000 dollár volt kitűzve, nem fogták el, hanem önként megadta magát Macomban, miután Wilson tábornokhoz következő levelet intézett: „Tábornok! Éppen most akadt szemembe az Egyesült államok elnökének egy kiáltványa, melyben kérezerkitem jutalmul 100,000 dollár van kitűzve, azon vád folytán, hogy én és még több névszerint megnevezettek, az elnökön elkövetett gyilkosság tervének készítői vagyunk. Ártatlanságom tudatában, és mert önként el akarom annak lát-

szatát keltetni, mintba én a törvényszék ellen szó-késsel keresnék menedéket, s azon teljes bizalom-ban, hogy a kimerítő, méltányos és pártatlan vizsgálat, a minőt várok, tökéletesen ki fog engem tisztázni oly aljas gyanúból, minél előbb meg fogok jelenni Macomban, hogy magamat önk kezébe szolgáltassam.“ Clay neje, ki férjét a fogságba kísérte, tréfásan úgy nyilatkozott az uniói tiszték előtt, hogy a 100,000 dollárt, mely férje fejére tűzött, ő fogja követelni magának, mert ő beszélte rá férjét a megadásra.

A „N. Fr. Presse“ rendkívüli uton a következő tudósítást veszi Newyorkból, május hó 27-ről: A lázadó virginiai tábornoka, John Letcher, elfogatott és Washingtonba hozatott. Hood tábornok a Mississippi át megszőkött. Hetven lovas földőzi. Málhája és egyenruhája megtaláltattak, ő maga azonban idejében megmenekült. Kirby Smith tk neje a Red River torkolatánál megérkezett és azt jelenti, hogy férje nem gyilkoltatott meg, de igen kényes helyzetben van, miután seregének egy része meggyilkolással fenyegeti, ha megadja magát, míg a másik rész el akarja hagyni, ha meg nem adja magát az Egyesült-államok seregeinek. A Mississippi hajóhad 20 hajója Cairoban a Mississippi és Ohio folyó torkolatánál leszereltetik. A kormány ajándékol akarja adni minden katonának azon fegyvert, melyet a báboru idején hazája védelmezésére viselt. Azon hír, hogy a memphis-i négerek a Fort Pillowban elfogott conföderált katonákat meggyilkolni szándékoztak, légből kapott. Lincoln özvegye Washingtonból elutazott és Chicagóban fog lakni. Lincoln springfieldi magánházát az állam megveszi. Johnson elnök május hó 23-dikán és 24-kén nagy szemlélet tartott 150,000 embernyi csapatok fölött, melyek, mibelyt kifizettek, el fogják bocsáttatni. Davis neje családjával együtt savannah-i ismerőseihez küldetett. Az északra nem engedték menni. Breckenridge, a conföderált hadügyminister, még nem fogott el, hanem üldözöttetik. A „Neworleans Times“ Mexikóból írja: Juarez Chihuahuában van nagy hadsereggel, melyben 7000 amerikai vadász van, Monterey és Matamoras a juaristák által igen megerősítettek. Juarez Montereyban táborot készít 10,000 embernek.

— A Booth társai elleni pör tárgyalásánál a máj. 20-diki ülésben több titkos írású sürgöny fejtett meg és olvastatott el, melyek Davis kormányának a Lincoln meggyilkoltatásában bűnrészségét bizonyítják. Két tanu vallomása, nagy fontossága miatt, a pör bevégezéseig titokban tartatik. Május 22-dikén a lázadó kormány levéltárának egy része ládákban a tárgyalási terembe vitetett. Egy irat, mely a ládából vétetett, Virginianban Montgomeryben kelt, és egyenesen Davis elnökhöz volt intézve. Ebben a levélirő azon ajánlatot teszi a conföderált kormánynak, hogy megszabadítja a conföderációt leghalálosabb ellenségétől; terve kivételére csupán utlevelet kér. Az éjszakai államokban ő úgy van, mint otthon, Duke alatt hadnaggy volt, s a Morgan expedíciójának rablócsapatához tartozott, Canadába szökött, hogy a déli államokba juthasson. „Bármit teszek, írja, tökéletes bizalmat kívánok.“ Végre a levélirő minélelőbb választ és rövid találkozást kér. Aláírva: „Alston W. hadnaggy.“ Az irat külsején következő hátírat olvasható: Röviden Alston W. hadnaggy följajánlja hazájának, hogy azt leghalálosabb ellentől megszabadítja. Az elnök parancsára tiszteletteljesen a hadügyministeriumhoz utaltatik. Burton W. Harrison, magántitkár. Figyelembe veendő. Parancsolatra. J. A. Campbell. A. S. W.“ A máj. 23-kán Washingtonban tartott hadiszemle alkalmából e nap nem tartott ülés.

* A drezdai vonattal kedden reggel Raudnitzból öt férfi érkezett Prágába, mindegyikük egy erdőn kiseretében. Ez esetre vonatkozólag írják: Néhány héttel ezelőtt egy raudnitzi kereskedő egy esinos jóra való lánykát vett nőül. A mézes napok egyik estéjén az új menyecske egy vendéglő kertjében ülvén, az egész közönség figyelmé magára vonta pompás ékszere által, melyet férje aján-dékozott neki. Két szintén jelenlevő hivatalnok föl-tűzőnek találva a dolgot, közelebről szemügyre vevé az értékes kincset, s úgy rémlett előttük, mintba ez ékszer egészen megfelel az azon leírásnak, mely a Bécsben L. hercegtől hosszabb idő előtt elrabolt tárgyak egy részéről közzétett. A férj elfogatott, a házat megmózták, s a rabolt holmit el-ásva meg is lelték. Minthogy Raudnitzban ez alkalommal több elfogatás történt, úgy sejtik, hogy a gaztettben többen részesek. Egy másik prágai lap meg így adja elő ezen eseményt. K. izraelitánál e napokban egy falbarejtett szekrényt lelték, mely ékszereket s más becses ezikkel volt tele több ezer frt értékig. (Némelyek pláne 40,000 frt mondanak.) Kivül még más négy izraelita is elfogatott, kiknél hasonló fölfedezéseket tettek. Ez ékszerek állítoglag egy rablásból erednek, melyet egy magyar grófnál bizonyos Kamzik nevű vadász követett lé-gyen el. Hír szerint ő árulta el most ezinkosait.

Politikai hírek.

Austria. Velence, jun. 6. A „Presse“-nek írják: „A nyugalom, mely a politikai tüntetések megszüntével helyreállott, az olasz alkotmány-ünnep előestéjén többszörösen megzavartatott. Elő-

készülettel proclamatiók és Victor Emanuel és Garibaldi arezképével ellátott látogató-jegyek osztattak ki, és szórattak ki nyilvános helyeken. A proclamatiók egy részén az olasz királyság címere s a savoyai kereszt állott, felbíván a velencei népet türelemre, és bizalomra Victor Emanuel irányában, a ki programja szerint az olasz egységet valósi-tandja, és Velence felszabadítását nemokára meg-kísérli. Más kiáltványok a „velencei bizottmány“ jelét viselik, ebben a nép felszólítatik, hogy a király iránti rokonszenvének itt-ott jelét adja. A többi proclamatio jel és aláírás nélkül jelent meg, s bi-hetőleg a tetszéspárt műhelyéből veszi származását. A nép ezekben a „quarta riscossa“ előjelét vévén észre, este megkezdődtek a szokott demonstratiók a löpor durranásokkal. A Mark-terén, a Florián-kávéház előtt, s a Campo S. Apostoli mellett két egyvén ezen fellobbantások által megsértült Egy-terherhordó a proclamatiók szétszórtogatásában tetten kapott. Hasonló kihágások történtek a tartomány más városaiban is. Udineben Orsini bombát vetet-tel el, de szerencsére senkit sem sebzettek meg-vele. Egy napzamos nejlél löporral töltött bom-bát találtak. Bellunóban három ily kézi bomba vet-tetett el, a püspök háza, s a delegatus háza előtt; szóval a botrányokban nem volt hiány.“

Franciaország. Páris, jun. 6. Politikai körökben nagy fejtörést okoz, hogy mi okon utaz-hatott ide Benedetti, a berlini francia követ, ki már néhány napja Párisban van, de még nagyon keveset mutatta magát, s úgy látszik még az ud-várnál sem volt. Vannak, kik ezen ügyes diplomata idejüvetelét Bismarcknak a hgségekre vonatkozó politikájával hozzák összefüggésbe, azon bibelet illetőleg, melyek szerint Poroszország meg igyek-szik nyerni Franciaországot, a maga ezen kérdé-sébeni politikájának. — Másoknak meg az felől, hogy éppen most jött Benedetti Párisba, midőn a császár távollétuél fogva a politika színtel. Annyi igaz, hogy Benedetti itt van; az afféle palástolá-sok pedig, hogy csak időtöltésből, családját látog-atni jött, még a könnyebben bívóket sem ámit-hatják el. Jól értesülő körökben híre terjedt, hogy Napoleon hg Rómába készül utazni. Ha ez megva-lósulna, akkor ezen legújabb nyilatkozványa mel-lett a hgnek, még ajaccioi beszéde is hamar fele-dékenysébe mehetne. A császárt 10-re várják visz-sza Párisba. Úgy látszik, hogy a nagy löverseny, mely legközelebbi vasárnap lesz, jelenlévél di-szesíteni és ott egyszersmind a párisiak ovatioját, kik öt hat hét óta nem látták, fogadni akarja. A futtatásnál magánál jóformán egész Páris jelen lesz, miután e napon a 100,000 francos díjert is futtat-nak. Hírlik, hogy Pereire Emil érdemei elismeré-sül senatorrá fog kinevezetni. Angolország pél-dájára most Franciaország is elzárta kikötőit a separatista kalózbajok elől.

Olaszország. Florenzből jelentik, hogy f. hó 2-án a király elnökte alatt teljes minis-tertanács tartatott, melyben azon új utasításokról foly-tak tárgyalások, melyeket Vegezzi fogna kapni. A király a legengedekenyebb hangulatban van, és úgy látszik, hogy a szent atya is Olaszországi kibékülésétől világi uralma új korszakát akarja számitani.

Az actio pártja ellenben egész Olaszország-ban a legnagyobb izgatottságban van, s a béké-lettséget, mely mindig aggodalmasabban nyilatkozik, céljaira használja fel. A Romagnában, a Márkák-ban, mindenütt a legnagyobb erőlyvel dolgoznak a Rómavali egyezkedés ellen. Garibaldi is ellensé-ges szemmel nézné a dolgok új fordultát, habár azelőtt nagyon is benső viszonyban állott Vegezzi-vel. Turinban Sforza Cesarini senator elnökte alatt meetingt tartottak, melyben minden tárgya-lást Rómával, melynek nem a pápa világi hatalmá-nak megszüntetése szolgál alapul, elvetendőnek nyilváníttak. Az „Italie“ mondja, hogy az olaszok el lennének határozva a felszígelt minden városát hasonló nyilatkozatokra birni, a meeting bizottmá-nyát felhatalmazni, hogy mint állandó választó gyűléket alakuljon és Garibaldinak egy egyedül az ő tiszteletére verett emlékermet küldjön.

Tosti abbé utasítva volt a pápa által, hogy a montecossinói Dante-codex másolatát adja át, ugy Olaszország királyának, mint szinte a florenzei községtanácsnak; különösen kiemelik a pápa előzé-kenységét, melylyel sietett Tosti abbé fölhatalmazni ezen küldetés elvállalásával. Ebben új bizonyítékát akarják látni azon békülékeny szellemnek, mely IX. Piuszt az olasz kormány nyal szemben lelkesíti.

Németország. Köln, jun. 8. A kölni lap közlésezi az april 17-iki porosz sürgöny taglatatát, melyben bebizonyítatik, hogy Augustenburg örökös hg, Frigyes kezét megkötöte. Ez utóbbi nem való-síthat olyat, a mit az előbbi megígért. Oldenburg nagybg e tekintetben szabad kézzel bír. A sürgöny azon nyilatkozattal végződik, hogy a nagybatalmak beleegyezése szükséges, hogy a létező 1854-ki ren-dek, vagy az 1848-ki választási alapon egyszer ösz-szegyült képviselők hivassanak össze.

Hamburg, június 9. A Schleswig előtt fekvő királydombon felállított emlék tegnap a népek nagyszerű részvéte mellett avatott fel. Kalik vezérőrnagy beszédet tartott, melyre a hallgatók e ki-áltással: „Éljen a császár“ válaszoltak. Az ünne-pélyben a hadsereg küldöttjei Halbbuber báró, Bit-tenfeld tábornok és Zedlitz ur vettek részt. Este lakoma volt Halbbuber bárónál. A porosz tiszték

nem jelentek meg, azt hozván fel menteségül, hogy a meghívás elkésleten érkezett hozzájuk.

Orosz-Lengyelország. Varsó, jun. 6. A tegnapi „Dziennik Warsavski“ oly hangon szól az ajaccioi beszéd utóféldalmairól, mely nem a legba-rátságosabb viszonyra mutat az orosz- és franciaia kormány között. Néhány, Napoleon hg személyét il-lető kemény kifejezés után az orosz-lengyel hivata-los lap azon kérdésre tér át: vajjon Napoleon csá-szár, a ki unokaöcsét oly kövessé válogatott módon távolította el, valóban erős en érzi-e magát a nyereg-ben, hogy nincs többé szűsége a forradalomra, ne-ki, a mely őt, a Pygmaeus trónra emelte, és ott főn is tartotta? Vajjon csakugyan biztosítva vol-na-e már a dynastia annyira, hogy Napoleon akár ma nyugodtan lefekhetik alunni, s holnap bizton ve-heti át a felesége s fia a kormányzatot? Ezen fel-fogást az idézett orosz lengy l lap nagyon idyllinek találja, s meglehet maga a császár is ugy találja, a ki bizonyára eddig már megbánta, hogy a forra-dalmi bátsó ajtócskát oly gondatlanul becsapta. Így folytatja a „Dziennik“ elmékedéseit, végül azt emel-vé ki, hogy a császár a hghez írt levelében be-vallotta, miszerint „vannak ellenségei, a mi pedig nem illik össze utolsó trónbeszédével.“

Amerika. A Potomac-hadsereg egy részé-nek katonai ünnepélye, mely máj. 23-án ment vég-be Washingtonban, fényes látvány volt. Talán a leg-nagyobb, mi valaha amerikai földön láttak. 70,000 ember mindeaféle fegyvernemben léptetett el a köz-társaság elnöke és magas hivatalnokai előtt, és ez elléptetés nem kevesebb, mint 6 órát vett igénybe. A katonák, kik legjobb egyenruhájukat vették föl, igen jól néztek ki, az őtüzet egyformaságát (sötét-kék, világoskék, és sötétszürke) csak egy zuv-rászlóalj szakitotta meg néhány pillanatra. Zászló elég volt, ugy egészen újak, aranyos csillagokkal ékítve, mint szinte régi elrongyolt és széltől zász-lók, melyek sok véres csatát láttak. A legtöbb ko-szorúkkal volt ékítve, és virágok voltak tűzve a fegy-verekekre is. Ha egy hadosztály azon erkély előtt ment el, melyen az elnök, Grant és a többiek vol-tak, az illető osztályparancsnok szintén az erkélyen foglalt helyet, mely mindinkább telve lett. Sherman hadseregének szemléje másnap (24-én) ment vég-be. A népesség lelkesedése mindkét nap rendkívüli volt. Csak a szegény négerek voltak elégedetlenek, mi-után a színes katonákat mindkét szemléből kizárták.

Ujabb Hamburg, jun. 10. A „Hamb. Nachrichten“-nek Bécsből táviratozzák: „Frigyes augustenburgi örökös herceg határo-zottan kijelentette, hogy csupán erőszaknak fog engedni, s a hercegségeket önkénytesen soha sem hagyja oda. A herceg tegnap óta Nienstedtenben mulat, hol családi tanácskoz-mány fog tartatni, melyben a herceg atyján és fivérének kivül, neje és anyja is résztveend-nek.“

— Hamburg, jun. 11. Frigyes herceg nem szándékozik országát elhagyni. Austria kijelentette, hogy a nagyhatalmak nincsenek feljogosítva a herceget lakhelye választásá-ban korlátozni. Magával a herceggel Austria ez ügyben nem értekezett.

A „Börsenhalle“ bécsi levelezője, való-nak mondja az Austria és Poroszország közti feszült viszony növekvését s azt állítja, hogy Oldenburg kijelöltetése, valamint a korona sindicatusainak véleményadása is elvetetett. Siciliából jelentik, hogy ott Badia és Mobile garibaldista tábornokok vezérlete alatt lázadás tört ki. A felkelők a hegyekbe vonulnak vissza és üldöztetnek.

— Páris, jun. 9. Napoleon császár Toulonba érkezett, ma Lyonban tölti az éjét, s holnap esti 5 órakor Párisba érkezik.

— Páris, jun. 10. A császár ma esti 5 $\frac{1}{2}$ órakor a tuillériákba érkezett. A csá-szárné s császári herceg Fontainebleauban vártak reá. Roppant néptömeg gyűlt egybe a császár üdvözlétére; a házak fel voltak díszítve.

— Páris, jun. 11. A Csendes tengeren levő francia hajóraj parancsnokául ki-nevezett Didelot admirál holnap veszi át utolsó utasításait, Amerikára vonatkozólag. Troplong senatus elnök dolgozik a császár-al a senatus tanácskozásainak előkészítésén, Algirt illetőleg. Az ajaccioi ügyre vonatko-zólag, a császár rosztala azt, hogy a her-czeg lemondásai közzé tétettek, mielőtt arról neki jelentés tétetett volna. Napoleon herceg yachtja Havrebe van rendelve. Mexiko és Róma, hallomás szerint ki fognak egyezked-ni. A császár ma Napoleon hget magához várta, a ki kocsiával történt véletlen baj miatt elkéssett.

— London, jun. 11. Newyorki június 1-ről kelt tudósítások jelentik: a bostoni emancipationalis liga egy négyülésen azt a határozatot hozta, hogy a négereknek meg-adandó szavazási jogot s a feketéknek a fe-hérekkel egyenlő állásba helyezését minden módon elő kell segeálni, minthogy az unio visszaállításának sarkkövét ennek kellend ké-pezni.

BÉCSI BÖRZE június 10-kén 1865.

Table with columns: Államadóság, Adott ár, Tartott ár, Elsőbbségi kötvények, Részvények, Záloglevelek, Sorsjegyek, Pénzmenek, Váltók (devisek) három hónapra.

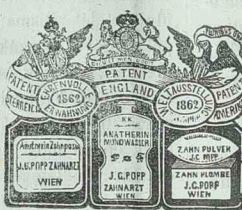
Á t n é z é s e
a kolozsvári levél- és szekérposta indulásának érkezésének.
Indul a levélposta:
Erkezik a levélposta:
A szekérposta indul:
A szekérposta érkezik:

A Biasini gyorskocsi indul:
Alsó ausztr. mérő: vagy is két nagy véka.
Erdélyi
piazei árak:
Gabonár Kolozsvárt május 18-kán 1865.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

2411 — 1865.
Arverési-hirdetmény.
Kolozsvár szab. kir. város palinka korcsmárlási joga a flgs kir. kor-

(90) Cs. kir. ausztr. kiv. szab. és első amerikai és angol szabadalommal ellátott
ANATHERIN-SZÁJVÍZ
Dr. POPP J. G. gyakorló fogorvostól, Bécsben,
Stadt, Bogner-gasse 2-dik sz. alatt.
Egy palack ára 1 fnt 40 kr.

Kolozsvárt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. és Khudy J. özv. gyógyszerésztársaiban.
Tordán: Wolfi gyógyszer. Szében: Müller gyógyszer. Zéher, Steiner. Brassóban: Fabick gyógyszer. Jekelius

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt.
Harmath Józsefőél Tordán, Wittich Józsefőél Marosvásárhelyen, Dobray Nándornál

Az Általános POLGÁRITÖRVÉNYKÖNYV
IV-dik és utolsó füzet
mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig meg-

SZERELMI PIKANTÉRIÁK.
A francia udvari életből.
Oettinger után közli Balázs Frigyes. Ára 1 fnt 20 kr.

KÉPVISELET
a Királyhágon ineni ev. ref. Superintendiában.
Irta Gyarmati Miklós. Ára 40 kr.

Erdély nagyfejedelemségében
érvényben levő peres és perenkívüli
Eljárásra
vonatkozó szükséges
RENDELETEK
GYŰJTEMÉNYE. Ára 1 fnt 60 kr.

ALBUMA való Photographiák
1 darab — frt 35 krért.
5 " " 1 " 50 "
10 " " 2 " 50 "
20 " " 4 " " "

Szent történetek az ó és új szövetségből bibliai mondatokkal szerkesztve.
Turucz Ferencz, dézsi kisdé-
óvó. A szövegbe nyomott számos fametszetekkel Kemény kötésben 30 kr.

Vadrózsák, Székely Népköltési Gyűjtemény. Szerkeszti Kriza János I-ső kötet 2 fnt 50 kr.

Utazás keleten. Irta b. Orbán Balázs. 6 kötet. Egy kötet ára 1 fnt.

NÖVENDEKÉK LAPJA
Ugyan csak STEIN JANOSNÁL előfizethető.
Tektélyes tanárok, jó nevelő és gyakorlott növelők közre-

Andraschofsky Efraim
Brassóban.
Készít haragokat, vizipuskákat, szesz-gyárákhoz való sárga rézmunká-

Nemes Dobokamegye választói járásában keblezett Magyar-Fodorháza községében a birtokosi keresma-jog gyakorlatá-

A sztojkan fűrdő idénye folyó hó 1-jén meg lévén nyilva, miután ns. Belső-szolnokmege tkts. Tiszttségének intézkedése folytán az, az eddigi nyereszkezdést mel-

VOITH JÁNOS, haszonbérő.
Sztójkan, június 4-én, 1865.

NEM HIVATALOS. Babos Sándornak óra raktára. Belmonostoruca 192 szám alatt.

Table with columns: Ezüst henger (Czilinder) órák, Ezüst horgony órák, Arany női és férfi henger órák, Arany horgony órák.

A kolozsvári tekintetes törvényszék egy nyugtájának kivonata. Nyugta. Háromezer osztrák értékű forintról, melyet alulirt törvényszék, törvényes fö-

Tekintve a „Horgony“ élet- és járadéki biztosító társulat kedvező feltételei által eredményezett áldás dús működését: kedves kötelességének tartja alulirt e tár-